

POMEN OBNOVITVENE REHABILITACIJE ZA INVALIDE

Renato Zajc Švara

Pomembnost obnovitvene rehabilitacije

Foto: arhiv ZIFS

Radi bi opozorili javnost na **širši pomen programov skupinske obnovitvene rehabilitacije za invalide** ter na potrebo po njihovi stabilni in pravočasni ureditvi tudi v prihodnje. Obnovitvena rehabilitacija je za številne invalide bistvenega pomena, saj pomembno prispeva k ohranjanju življenjskih veščin, preprečevanju oziroma upočasnjevanju poslabšanja zdravstvenega stanja ter krepitvi sposobnosti za čim bolj samostojno življenje. Pomemben, čeprav manj neposreden učinek skupinske rehabilitacije je tudi socialna vključenost. Udeleženci se v programih srečujejo z ljudmi s podobnimi izkušnjami, zato takšna okolja lahko prispevajo k zmanjševanju socialne izolacije, krepitvi samozavesti in ohranjanju socialnih stikov.

Letošnji zamik pri izvedbi postopka za izbiro organizatorjev skupinske rehabilitacije je pokazal kako pomembna sta za uporabnike teh programov pravočasno načrtovanje in predvidljivost njihovega izvajanja. **Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS)** si zato želi, da bo država tudi v prihodnje zagotovila stabilno, pravočasno in kontinuirano financiranje obnovitvene rehabilitacije ter da zaradi sprememb v sistemu financiranja programi ne bodo ogroženi. Po veljavni ureditvi **54. člena** Zakona o interventnih ukrepih na področju zdravstva, dela in sociale ter z zdravstvom povezanih vsebin (**ZIUZDS**) je **financiranje teh skupinskih zdravstvenih programov iz državnega proračuna urejeno do 31. decembra 2026**. Ključno je, da se pred iztekom tega obdobja zagotovi jasna in dolgoročna ureditev, ki bo invalidom omogočala neprekinjen dostop do rehabilitacije.

Pri tem poudarjamo, da ne gre za privilegij, temveč za **zagotavljanje pravic invalidov**. Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov državam nalaga **zagotavljanje dostopa do zdravstvenih storitev in rehabilitacije** brez diskriminacije ter poudarja pomen rehabilitacije in rehabilitacije za doseganje in ohranjanje največje mogoče samostojnosti ter telesnih, duševnih, socialnih in poklicnih sposobnosti.

Če pri ljudeh, ki so od redne rehabilitacije neposredno odvisni pri ohranjanju svojih telesnih in funkcionalnih sposobnosti, pride do prekinitve oziroma negotovosti glede možnosti vključitve v program, lahko to sčasoma povzroči izgubo dela pridobljenih sposobnosti in večjo odvisnost od pomoči drugih. Posledično se lahko povečajo potrebe po drugih oblikah zdravstvene obravnave, podpornih storitev ali institucionalnega varstva ter obremenitve družin. **Stabilno in kontinuirano izvajanje rehabilitacije** zato ni pomembno le z vidika posameznika, temveč je lahko tudi **dolgoročno racionalnejše za zdravstveni in socialni sistem ter javne finance**.

NSIOS si bo tudi v prihodnje prizadeval za to, da bodo programi obnovitvene rehabilitacije ustrezno prepoznani kot pomemben del sistema podpore invalidom ter da bo njihovo izvajanje urejeno tako, da bodo imeli uporabniki zagotovljen pravočasen, neprekinjen in predvidljiv dostop do njih.

INVALIDI Z MULTIPLO SKLEROZO OPOZARJAJO

Edvard Rednak

Edvard Rednak, predsednik ZMSS

Foto: arhiv ZIFS

Pojasnilo k članku v Dnevniku z dne 24. avgust 2026 »Kam je šel denar, ki boli ministra Ostrca?«

Združenje multiple skleroze Slovenije (v nadaljevanju: ZMSS) je reprezentativna invalidska, nevladna in neprofitna organizacija, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega varstva. Združuje osebe s potrjeno klinično diagnozo multiplo sklerozo (v nadaljevanju: MS), ki ne morejo sami zadovoljevati potreb osebnega, družinskega in družbenega življenja, njihove svojce ter strokovne delavce. Njegovo temeljno poslanstvo je izboljšanje kakovosti življenja oseb z MS, zagovorništvo njihovih pravic ter ozaveščanje javnosti o bolezni. ZMSS deluje kot pomemben povezovalni člen med bolniki, zdravstvenimi ustanovami in širšo družbo.

V časniku Dnevnik z dne 24. avgusta 2026 smo zasledili članek glede obnovitvene rehabilitacije, v katerem smo navedeni kot prejemniki proračunskih sredstev za obnovitveno rehabilitacijo. Avtorica se pred pripravo prispevka ni obrnila na nas, zato vas prosimo, da skladno z Zakonom o medijih objavite naše pojasnilo, ki pojasnjuje pomen in učinkovitost obnovitvene rehabilitacije za invalide. Radi bi namreč opozorili javnost na širši **pomen programov skupinske obnovitvene rehabilitacije za invalide** ter na potrebo po njihovi stabilni in pravočasni ureditvi tudi v prihodnje ter pojasnili, zakaj je pomembno, da se s podporo takšnim aktivnostim izognem težjim potekom bolezni in morebitnim še višjim stroškom v primeru nepravočasnega zdravljenja.

Redna rehabilitacija ohranja samostojnost invalidov in znižuje javne stroške. Če se programi prekinejo, ljudje hitro izgubijo svoje telesne sposobnosti in postanejo odvisni od pomoči drugih. To pomeni večje breme za njihove družine in večji pritisk na zdravstveni sistem (več bolnišničnih obravnav in domskega varstva). Stalno financiranje rehabilitacije zato ni le pomoč posamezniku, ampak je **dolgoročno najcenejša rešitev** za državno blagajno.

ZMSS ima 2373 članov, med katerimi jih **850 koristni obnovitveno rehabilitacijo**. Po pogodbi z Ministrstvom za zdravje letno pregledno poročamo o učinkovitosti in namenski porabi. V članku je naveden znesek, ki ga je ZMSS prejel v zadnjih 4 letih, kar pomeni povprečno 1.294,55 € na uporabnika obnovitvene rehabilitacije. To so dejanski stroški zdravilišča za namestitev, prehrano in terapije, ki jih določi zdravnik.

Obnovitvena rehabilitacija je za številne invalide bistvenega pomena, saj pomembno prispeva k ohranjanju življenjskih veščin, preprečevanju oziroma upočasnjevanju poslabšanja zdravstvenega stanja ter krepitvi sposobnosti za čim bolj samostojno življenje. Pri tem želimo še posebej poudariti, da ne gre za privilegij, temveč za delo celostne oskrbe invalidov.

Strošek obnovitvene rehabilitacije je neprimerljivo nizek v primerjavi s finančnimi posledicami, ki bi nastale, če invalidi tega programa ne bi bili deležni. Če se programi rehabilitacije opustijo ali omejijo, se neposredno **poveča strošek zdravstvenih storitev** zaradi pogostejših hospitalizacij, zdravljenja zapletov in večje potrebe po negi. Naložba v pravočasno rehabilitacijo zato dolgoročno pomeni **pomemben prihranek** za celoten zdravstveni in socialni sistem.

Utrinki z rehabilitacije

»Obnovitvena rehabilitacija ni in nikakor ne sme biti obravnavana kot nepotreben strošek,« je zaupal Primož Jeralič.

Obnovitvena rehabilitacija skozi številke za nekoga pomeni le strošek, nepotreben strošek. Pa je temu res tako? Sam kot **invalid s 100% okvaro spodnjih okončin** po smučarski nesreči in uporabo invalidskega vozička od leta 2008 dalje nisem in nikakor ne morem biti takšnega mnenja. Zaposlen sem za polni delavnik in sem oče dveh najstnikov.

Obnovitvena rehabilitacija je zato izjemnega pomena zame, ki si skozi leto svoje telo izčrpam do točke, ko le to potrebuje letni remont. Še avtomobil potrebuje letni servis pa je le pločevina na kolesih.

Ker želim ostati kompetenten na svojem delovnem mestu, biti oče svojim otrokom in nenazadnje poskrbeti za svoje zdravje je **obnovitvena rehabilitacija absolutno izjemnega pomena**. Tam si nabereš novih moči. Telo, ki je že tako zaradi invalidnosti izmučeno si zasluži kvalitetno obravnavo, ki mi jo nudi rehabilitacija. Fizioterapija, pogovor s svojimi sotrpini, spodbudna beseda tega in onega in nenazadnje celosten pristop obnovitvene rehabilitacije mi vsaj za nekaj časa povrne novih moči, ki jih potrebujem za premagovanje vsakodnevnih izzivov.

Obnovitvena rehabilitacija ni in nikakor ne sme biti obravnavana kot nepotreben strošek, niti ni luksuz, je **letni servis za kvalitetnejše življenje vsakega invalida**. Želim si, da bi mediji pri poročanju o obnovitveni rehabilitaciji poleg številčk opazili tudi človeško plat zgodbe. Zato vse novinarje srčno vabim, da nas obiščejo. Z veseljem jim iz prve roke pokažemo, kako poteka naše delo in kaj vse rehabilitacija pomeni za naše uporabnike, saj bodo tako lažje ustvarili celostno sliko. (Primož Jeralič)

»Upava, da mu bo obnovitvena rehabilitacija dana v tem obsegu,« je povedala Romanova mama.

Obnovitvena rehabilitacija je zelo pozitivno vplivala na Romana. Skozi rehabilitacijo je videl, da **kljub 19-letni diagnozi še veliko zmore**. Bil zelo aktiven in pohvaljen s strani terapevtov, kar mu zelo veliko pomeni. Zelo je zadovoljen s celotnim osebjem v zdravilišču Laško. Tako z zdravstvenim kot tudi gostinskim, sobaricami, osebju v recepciji,...

Se že veseli prihodnjega leta in tovrstnih aktivnosti, hkrati pa upava, da mu bo obnovitvena rehabilitacija dana v tem obsegu. (Roman in mama)

PRESEGATI MEJE SLEPOTE

Borut Pogačnik

Luka Pavlin in Stane Padežnik

Miha Brvar

Foto: Rok Bašnec/osebni arhiv MB

O **slepih in slabovidnih** pišemo skoraj vsak mesec, tokrat pa bomo v oddaji **Odperta dlan** gostili kar tri goste.

Luka Pavlin bo govoril o projektu **Kdo se boji brajice**, ki ga podpira tudi **Ministrstvo za kulturo** in ki govori o pomenu brajice, ki **slepim odpira vrata v samostojnejše življenje** in omogoča usposabljanje ter dostop do izobraževanja, literature in informacij, kar vse posledično prispeva k njihovi samostojnosti, gradnji samozavesti in enakovrednemu vključevanju v družbo. Prav za to jesen sta namreč **načrtovana novi tečaj brajice za širšo javnost** in celo **gledališka predstava opremljena z zvočnim zapisom**.

Stane Padežnik in **Miha Brvar** pa bosta govorila o novi muzejski razstavi Tiflodidaktični opus Romana Brvarja. Razstavljenih je okoli 60 tiflodidaktičnih učnih pripomočkov in igrac, ki jih je izumil, zdaj že pokojni **Roman Brvar**, Mihov oče. Sicer pa je Miha magister geografije, trenutno pa zaposlen na Filozofski fakulteti kot strokovni sodelavec – kartograf.

Razstava je odprta že od **7. maja** in bo še do **30. septembra** v **Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne na Kotnikovi 32 v Ljubljani**. Izumi pripomočkov za slepe, so **izjemno pomembni za osebe s slepoto**, ker jim pomagajo že pri opravljanju, za videče povsem enostavnih zadev, o katerih pa praktično videči nimajo predstave.

Obe temi sta izjemno zanimivi ter bosta veliko prispevali k **ozaveščanju širše javnosti o življenju slepih**, ki živijo med nami, vendar pa se njihovih težav in tegob, vse premalokrat ozavemo.

Sicer pa **Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne** deluje pod okriljem **Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije** in je **odprta** v ponedeljek, torek, četrtek in petek med 8.00 in 14.00 uro, v sredo pa med 8.00 in 15.00 uro. **Izposoja knjig pa je možna v zvoku ter v brajici**.

Oddaja pa lahko popestrite še s svojimi vprašanji, mnenji in stališči, ki jih boste lahko izrazili v živo na telefonski številki studia **Radia Zeleni val**, ki je **01 786 0 400** in to v času predvajanja, ki bo v sredo, **9. septembra 2026**, med **10.30 in 11.15 uro**. Frekvence radia so: **93,1, 96,2 in 97,0 MHz**.

HALO, ZIFS...?

Poberki iz dežurne svetovalne službe

Pokličite nas na 041 381 679, vse dni v tednu med 8.00 in 21.00 uro ali povprašajte na info@zifs.si.

Dežurna svetovalna služba Združenja Invalidov – Foruma Slovenije deluje neprekinjeno vse dni v letu že od 16. marca 2020 naprej in je v tem času pomagala že več kot tisoč ljudem.

Poberek iz dežurne svetovalne službe:

- Majda iz **Kopra** je bila pred tednom priča v nakupovalnem središču na **Obali**, kako sta starša grajala in zmerjala svojega otroka, ki po njeni presoji, ni bil star več kot štiri leta. Je bil pač živahen in poln energije, kot so vsi zdravi otroci takšne starosti. Na to je celo opozorila glasna starša, ki sta nato začela zmerjati njo. Sprašuje, ali ni ravnala prav?

Povsem prav ste ravnali. Ob tem se lahko spomnimo verzov pesnika Kahlila Gibrana, ko svari, da naši otroci niso samo naši. In prav ima, kolikokrat gremo mimo scen, kjer starši javno pretepajo svoje otroke in ne upamo nič reči, čeprav vemo, da to povzroča otroku hudo travmo, ki bo pustila strašne brazgotine na otrokovi duševnosti.

Pa še nekaj je. Nemočne oštevamo, jih ponižujemo, kar velikokrat kaže, kako prav ima psihoterapevtska smer - TA transakcijska analiza, da takrat v bistvu ponovimo svojo otroško izkušnjo, ko so naši starši izvajali nad nami takšno nasilje!

Po drugi strani pa se vprašajmo, ali bi se drli in žalili rastlino, ki smo jo MI posadili, če ne raste in se ne razvija dovolj hitro in bujno, kot smo pričakovali? Verjetno ne, razen če smo duševno zmedeni. Koliko več je pa vreden naš otrok od naše rastline. In to upoštevajmo: vedno in povsod!

- Jože iz **Polja pri Ljubljani** je na slovenskem portalu Nadlani, 31. avgusta, prebral novico, da Pošta Slovenije pripravlja množično zapiranje. Sprašuje, če vemo, da bo Pošta Slovenije v kratkem ukinila več deset poštnih poslovalnic po Sloveniji.

Zelo se namreč strinja z našim opozorilom Pošti Slovenije v Sporočevalcu št. 36-37 z dne 20. oktobra 2025, ko smo opozorili na hudo situacijo v kraju Sorica, kjer se morajo invalidi po ukinitvi poštnih poslovalnic voziti z invalidskimi vozički do oddaljenih Železnikov, kjer je prva takšna poštna poslovalnica in tudi poštna banka.

Jože je zaprepaščen, kaj si lahko privoščijo na Pošti Slovenije, saj so poštni poslovalnici pomembna vez občanov z državo. Prepričan je, da usihanje poštnih bank prispeva k praznjenju našega podežolja.

K temu pripominjamo, da pripombe bralca popolnoma držijo, saj so bile pošte od vekomaj tiste, ki so prispevale k boljšemu stiku države do svojih davkoplačevalcev, na kar v Pošti Slovenije očitno pozabljajo. To temo bomo še naprej spremljali in vas obveščali.

- Invalidka A. J. opozarja, kako se tisti, ki so na robu preživetja velikokrat ne upajo priznati tega v okolju.

Siromaštvo vedno povzroča rane. Pušča posledice na psihi in dostojanstvu. Pa tudi, kar zadeva odnose v okolju, med sorodniki in prijatelji. Velikokrat niti sosede ne vedo za stiske. Še težje to priznavajo otroci v šoli, ko njihovi starši prosijo za kakšno finančno ugodnost, pa jim je potem nerodno pred sošolci...

Ta in podobna obvestila ter izjave dobivamo na programu Dežurne službe že ves čas odkar obstaja, to je od 20. marca 2020. Ker je klicateljica zelo dobro, kratko in zbrano opisala, kaj doživlja veliko slovenskih družin in ne samo tistih, kjer so osebe z invalidnostjo, ga objavljamo v celoti.

SKUPINA ZA SAMOPOMOČ SVOJCEV OSEB Z DEMENCO
Urška Telban

Spominčica
ALZHEIMER SLOVENIJA

Mestna občina
Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE
Program sofinancira Ministrstvo za zdravje

DEMENCI
PRIJAZNA
LOKALNA
OKOLJA

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DEMOGRAFIJO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE**

SKUPINA ZA SAMOPOMOČ SVOJCEV OSEB Z DEMENCO

*»Ker moj oče ne more več prečkati mostu v moj svet, se moram
jaz podajati k njemu.« - Stari kralj v izgnanstvu (Arno Geiger)*

Preko spletnega orodja ZOOM

Vsako 1. sredo ob 17. uri

Prijave zbiramo na naslovu
svetovanje@spomincica.si
in na telefonski številki
01 25 65 111.

Vabljeni!

Foto: Spominčica – Alzheimer Slovenija

PRVI ŠOLSKI DAN Boris Horvat Tihi

Prispevek iz oddaje Poročila (1.9.2026)

Foto: zajem zaslona rtvslo.si

Tako kot vsako leto je **1. september** - tradicionalni prvi šolski dan, ko vsi šoloobvezni vedoželjno prestopijo šolski prag. Prvošolčke v osnovnih šolah, je letos Vlada RS, obdarila z Ustavo RS in slovensko zastavico z upanjem, da si bodo to domovinsko dejanje vzeli na znanje, kakorkoli že.

Dijake srednjih šol pa je poleg vseh rednih obveznosti doletelo tudi **»tradicionalno« fazaniranje**, ki se je marsikje izrodilo v **medvrstično nasilje** z resnimi poškodbami, kjer je morala posredovati tako policija kot tudi zdravniki in reševalci, kar nam dramatično poročajo številni mediji in družbena omrežja.

Glede na to, da sem bil včasih pred davnimi leti tudi sam dijak srednje šole, se takšnega izživljanja s strani sošolcev ne spomnim, mi je pa kot staršu in dediju res hudo, da se morajo moji otroci in vnuki soočati s takimi diskriminatornimi dejanji, kjer se nekateri dominantneži tako prostodušno izživljajo nad šibkejšimi.

Varuh človekovih pravic kot tudi **Zagovornik načela enakosti Republike Slovenije** sta glede takih in podobnih dejanj zelo jasna in enotna, da gre za nesprejemljivo diskriminacijo in kršitev pravice do dostojanstva kot tudi pravice do varnosti in telesne nedotakljivosti, ker vse to predstavlja resno tveganje za fizično in psihično zdravje. »Fazaniranje« je obsodil tudi dr. **Borut Rončević**, minister za izobraževanje, znanost in mladino.

In da ne pozabimo, med šoloobveznimi so tudi **številne osebe s posebnimi potrebami**, tudi **gluhi, naglušni** in **gluhoslepi** kot predstavniki nevidne invalidnosti, ki tako medvrstično nasilje še posebej težko dojemajo in sprejemajo, zato bi se res spodobilo, da tako država kot tudi pristojno ministrstvo sprejme neke konkretne ukrepe, da se kaj podobnega v bodoče ne bo več dogajalo.

V **34. členu Ustave Republike Slovenije** je zelo jasno navedeno, da ima vsak pravico do osebne dostojanstvenosti in varnosti, kar pomeni, da **vsako medvrstično nasilje to pravico zelo grobo krši**, in res bi bil skrajni čas, da pristojne institucije temu primerno tudi ukrepajo, nenazadnje tudi zato, ker jim **56. člen Ustave RS** zagotavlja posebno varstvo pred telesnimi poškodbami in drugimi izkoriščanji ter zlorabami.

Nekateri »fazaniranje« dojemajo kot **nedolžno šalo**, ampak mnogim neprostovoljnim žrtvam, ki se s takimi dejanji absolutno ne strinjajo, bo tak prvi šolski dan pustil zgolj slab in travmatičen spomin in opomin, ki si ga zagotovo niso želeli.

Ob začetku šolskega leta pa velja opozoriti tudi na **manj praktično darilo** v obliki knjige Ustava RS, še zlasti osnovnošolcem, saj večina, ko pride v prvi razred, še ne zna brati. Ustava RS bi bila lahko bolj praktična, kot na primer v obliki stripa, kot je v Sloveniji izšla leta 2011 (v tiskani knjigi pa 2017 in 2019). Ali pa vsaj v manj zahtevnem branju, kot jo je leta 2021 izdalo **Zveza Sožitje**. Lahko berljiva Ustava RS je dostopna na: <https://www.zveza-sozitie.si/lahko-berljiva-ustava.html>

**DR. VERICA TRSTENJAK KANDIDATKA ZA POSEBNO PREDSTAVNICO EU
ZA ČLOVEKOVE PRAVICE**
Borut Pogačnik

Prispevek iz oddaje Dnevnik (27.8.2026)

Foto: zajem zaslona rtvslo.si

Vlada RS je na **8. redni seji, 27. avgusta 2026**, sprejela sklep, da se predlaga dr. **Verico Trstenjak** za **kandidatko za posebno predstavnico Evropske unije za človekove pravice za obdobje od 1.9.2026 do 29.2.2028**.

Slovenski invalidi zlasti pričakujejo, da se bodo v polnosti pričela uresničevati Standardna pravila OZN za izenačevanje invalidov, ki jih je pri nas sprejel Državni zbor RS, a se še vedno ne izvajajo v polnosti, kakor tudi Zakon o izenačevanju možnosti invalidov, ki ga je sprejel Državni zbor RS.

Že lani decembra, bi morale biti dostopne vse institucije, javni prevoz ter seveda vse zdravstvene ustanove. Leta pa kar tečejo in kmalu bo leto, od dneva, ko bi to moralo biti že zdavnaj urejeno, a ker 15 let, kakor da ni bil optimalen rok? Iz tega preprosto sledi, da se na invalide ni jemalo resno.

V zdravstvu to pomeni otežen dostop do vseh storitev in še zlasti kar zadeva ginekologijo, zobozdravstvo, zdravstvene preglede invalidov-voznikov, itn.. Ne samo Slovenija, ampak vsa Evropa, potrebuje osebo, ki svoje znanja združuje z veliko mero empatije. In to je gotovo dr. **Verica Trstenjak**.

Z Verico Trstenjak pa smo v Združenju invalidov – Forumu Slovenije že sodelovali leta 1996, ko je bila gostja naše oddaje Odprta dlan na takratnem Radiu Glas Ljubljane, kjer je kot državna sekretarka na Ministrstvu za znanost in tehnologijo RS, predstavila slovensko znanost in njene načrte v prihodnje. Na ministrstvu je bila znana po svoji odločnosti in realizatorski moči. Vabilo na našo oddajo je sprejela hitro in je bila tudi zelo zadovoljna, saj je predlagala, da v oddajah predstavimo še več slovenskih znanstvenikov, kar smo tudi v naslednjih dveh letih storili. Upamo, da bo Evropa prepoznala njeno širino in izjemno pravno podkovanost tudi na področju človekovih pravic.

TABOR ZA DRUŽINE
Drago Perko

V Laškem se je v nedeljo, **30. avgusta**, sklenil **8. Poletni paralimpijski tabor za družine**, ki je tudi letos ponudil pester štiridnevni program, poln športa, druženja, novih izkušenj in povezovanja. Letošnjega tabora se je **udeležilo 21 družin**, sicer pa Poletni paralimpijski tabor v Laškem organiziramo že od leta 2019, zimskega pa vsako leto gostimo na Rogli. Tudi prihodnje leto bo tako.

Udeleženci so se v Laškem zbrali v četrtek, 27. avgusta. **Po prihodu smo z vsako družino posneli predstavitveni video, po večerji pa so po uvodnih formalnostih starši prisluhnili predavanju logoterapevta Matica Vidica.** Za otroke je bila v tem času pripravljena posebna delavnica, obiskal jih je tudi **Zdravko Lidl**, ki je skupaj s klovnom zabaval otroke. Petkovo dogajanje se je preselilo na **Šmartinsko jezero**, kjer so udeleženci dopoldne spoznavali in preizkušali različne športne aktivnosti, najbolj so se zabavali v vožnji s kajakom. Sledil je piknik in **Lekova delavnica**, popoldne pa plavanje in potapljanje v Laškem. Petkov večer je zaznamoval obisk slovenskega paralimpijca in uspešnega parakolesarja, evropskega prvaka Aneja Dopliharja, ki je z udeleženci delil svojo športno zgodbo in izkušnje, otroci pa so mu že predhodno pripravili nekaj navijaških plakatov.

Paralimpijski tabor 2026

Foto: Jure Gasparič

Športno je bila zelo pestra tudi sobota. V telovadnici OŠ Debro so udeleženci spoznavali **namizni tenis, boccio, showdown in WBMX**, nato pa še badminton, košarko in curling. V svoji sredini smo pozdravili tudi **Nemanjo Radičevića**, ki je prišel iz Srbije in predstavil WBMX. Popoldne sta bila znova na programu plavanje in potapljanje, večer pa je minil v znamenju glasbe in plesa. Nastopila je **Lara Šimunović**, udeleženci pa so se skupaj z Nastijo Fijolič učili tudi koreografije. Piko na i večeru je postavila glasbena skupina **The Eccentrix**. Za konec tabora je v **nedeljo dopoldne sledilo še športno tekmovanje med družinami v OŠ Debro.**

Poletni paralimpijski tabor za družine je tudi letos pokazal, kako pomembni so šport, gibanje in predvsem druženje. Parašport je bil in bo ostal most socializacije v družbo. **Otroci so lahko spoznavali nove športe in odkrivali svoje sposobnosti**, starši pa so imeli priložnost za pogovor, povezovanje ter izmenjavo izkušenj.

»Tabor je pomemben zato, ker otroci spoznajo različne športe, morda tudi kakšen povsem nov šport. Ugotovijo tudi, da se lahko s katerim od teh športov ukvarjajo v svojem lokalnem okolju. Starši pa dobijo dragocene izkušnje. Na eni strani vidijo, kaj vse njihovi otroci zmorejo, na drugi strani pa lahko izmenjujejo izkušnje z drugimi starši. Tudi ta vidik druženja je na taboru zelo, zelo pomemben,« je pomen tabora izpostavila mag. Majda Vesel Kočar, vodja tabora.

»Letos smo vnovič pripravili bogat nabor različnih športov. Nekaj je novih, nekaj pa je takšnih, ki so že precej standardni oziroma običajni. Med novimi je recimo predstavitev BMX-a na vozičkih. Športe bolj ali manj prilagajamo strukturi naših udeležencev oziroma strukturi otrok, ki pridejo na tabor. Letos smo na novo vključili tudi badminton,« je dodala Majda Vesel Kočar. Ne le otroci, na svoj račun pridejo tudi njihovi starši. »Da, zelo pomembno je, da imajo starši priložnost povedati svoje izkušnje in svoj pogled. V vsakodnevem življenju se srečujejo z najrazličnejšimi izzivi. Tabor je zato res dobra priložnost, da lahko te izkušnje delijo med sabo in morda skupaj najdejo tudi kakšno rešitev,« je dodala Majda Vesel Kočar.

»Na ta tabor pridem zaradi prijateljev, druženja s prijatelji, plavanja in zabave. Najprej sem preizkusila kajak in pedalino. Bilo je zelo zabavno in zelo mi je bilo všeč. Sicer se že ukvarjam s paraplesom, to mi veliko pomeni. Treninge imam do trikrat na teden,« je svoje vtise o parašportu in taboru strnila **14-letna osnovnošolka Lara iz Dragomerja**. »Na taboru uživam v športu in dobri hrani, najraje pa igram namizni tenis. Preizkusil sem tudi vožnjo s pedalinom. Sinoči pa sva s prijateljem skupaj pisala in risala,« je svoje vtise z nami delil **10-letni David iz Velike Polane**.

»Lani smo bili prvič in nam je bilo na taboru zelo všeč, zato smo se vrnili. Všeč nam je bil program, športi, ki smo jih spoznali, in različni športniki, ki se s temi športi ukvarjajo,« je **Simon Žnuderl** pojasnil, **zakaj so se z družino vrnili na tabor**. Izpostavil je tudi pomen druženja in izmenjave mnenj s starši, ki se soočajo s podobnimi izzivi kot njihova družina.

Pomemben del tabora so bili tudi **regijski koordinatorji projekta Aktivno inkluzivno, prostovoljci in vsi, ki so sodelovali pri pripravi ter izvedbi programa**. Partner paralimpijskih taborov za družine je podjetje **Lek**, ki s svojimi prostovoljci in delavnicami redno sodeluje pri izvedbi tabora, tudi letos, **projekt pa sofinancira Zavod za šport RS Planica**. »To je zdaj že moj tretji tabor, na katerem pomagam in sodelujem. Otroci so navdušeni, to pa je ključno. Ravno smo končali s prvo rundo kajaka, zdaj pa nadaljujemo,« nam je povedal Gregor Komac, eden od animatorjev na taboru, sicer pa tudi eden od regionalnih koordinatorjev evropskega projekta Aktivno inkluzivno, s pomočjo katerega želi Zveza za šport invalidov Slovenije – Slovenski paralimpijski komite še več mladih navdušiti za (para)šport.

Hvala vsem družinam za obisk, sodelovanje in čudovite skupne trenutke. Hvala tudi vsem, ki ste pomagali pri organizaciji in izvedbi tabora, ter vsem, ki projekt podpirate. Hvala vsem, ki skupaj z nami soustvarjate zgodbo parašporta! Zgodbo Poletnega paralimpijskega tabora za družine in njegov pomen so prepoznali tudi številni slovenski mediji, ki so bili z nami v teh dneh. Dogajanje v Laškem so spremljali Radio Slovenija, TV Slovenija, Val 202, Infodrom, TV Celje, Slovenske novice in Slovenska tiskovna agencija (STA). Vabljeni k poslušanju reportaže na Valu 202: <https://val202.rtvlo.si/podcast/aktualno-202/173251477/175245992>

Tudi njihov odziv in zanimanje potrjujeta, da ima zgodba tabora pomembno sporočilo – širiti prepoznavnost parašporta, predstavljati možnosti za vključevanje otrok v šport ter javnosti približevati zgodbe otrok in družin, ki so del paralimpijskega gibanja.

AKTIVNO INKLUZIVNO SE UVELJAVLJA

Borut Pogačnik

Mojca Božič

Foto: B.P. – ZIFS 2026

Mojca Božič je regijska koordinatorka v projektu **Aktivno inkluzivno**, ki poteka že od lanskega leta. Skrbi kar za **33 občin**, kjer izvaja tudi posebne **ABC treninge** in je na oddajo za invalide na Radiu Štajerski val prišla tri minute po treningu v VDC-ju Šentjurju. Kot smo že pisali, se v ta projekt vključujejo številni invalidi, praktično z vsemi vrstami

invalidnostmi po vsej državi. O projektu in ciljih pa je Mojca Božič objavila v Sporočevalcu tudi članek, ki ste ga lahko prebrali v 27-28. številki.

Projekt **Aktivno inkluzivno** je svojstven in baje tudi prvi, ne samo v Evropi, ampak tudi v svetu. Sicer pa je sama zagreta športnica že od rane mladosti, saj je njen oče trener sedeče košarke, ki je namenjena prav tako invalidom. Sama je bila zelo uspešna v odbojki in je še zdaj pomočnica trenerja v enem od društev v Šempetru. Vedno rada pove, da je gibanje izjemnega pomena za invalide, čemur je mogoče samo pritrditi.

Zanimivi oddaji pa boste lahko prisluhnili v soboto, **12. septembra 2026**, med **16. in 17. uro**. Frekvenci **Radia Štajerski val sta: 93,7 in 87,6 MHz**.

KAKO JE POSKRBLJENO ZA GLUHE NA CELJSKEM?

Sibila Čater

Foto: arhiv ZIFS

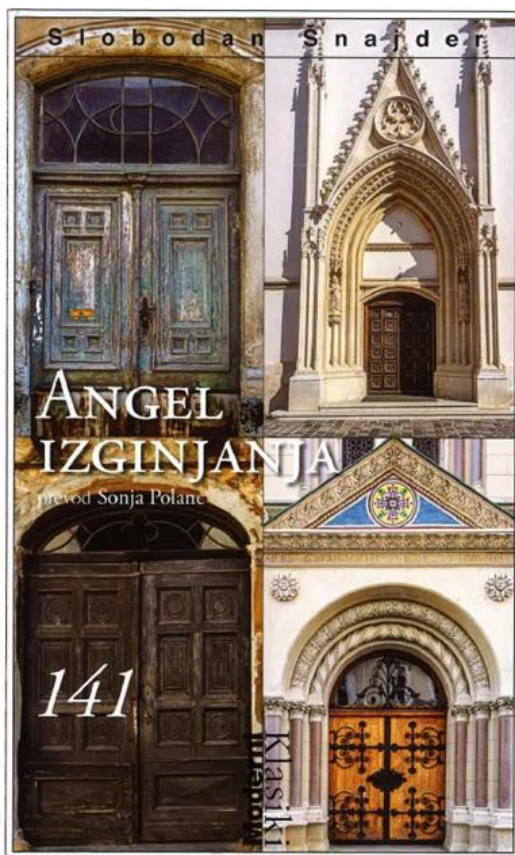
O **gluhih in naglušnih v Celju**, se velikokrat pogovarjamo medseboj, vendar pa je potrebno slišati tudi tiste, ki njihovo življenje pestrijo in jim pomagajo pri premagovanju vsakodnevnih težav. Zato smo v studio **Radia Celje** povabili **Sibilo Čater**, sekretarko **Društva oseb z okvaro sluha celjske regije**, ki pokriva poleg **Mestne občine Celje** tudi številne občine na Celjskem, kjer živi in biva veliko število gluhih in naglušnih.

V oddaji, ki bo predvajana v nedeljo, **13. septembra 2026**, med **18.15 in 18.45 uro**. Sibila Čater bo govorila o svoji odločitvi za to delo, kakor tudi podrobno o samem društvu, kar zadeva članstvo, čas delovanja in tudi o pomembnih naslovih in številkah, kjer lahko vsi tisti, ki jih njihovo delo zanima, to tudi zvedo.

Društvo, ki obravnava povsem **specifično populacijo z okvaro sluha**, pa ima tudi svoje posebne socialne programe, ki so namenjeni prav takšnim osebam. Več o raznovrstnosti programov ter opisani ponudbi le teh, pa bo tudi osrednja tema oddaje.

Oddaje na Radiu Celje imajo poseben naslov **Sončni žarek** in jih že več kot 25. let vodi in oblikuje naš urednik Borut Pogačnik. Sicer pa prisluhnite zanimivi oddaji, kajti vedno je dovolj zanimivosti in novih spoznanj, ki so na ta način predstavljena širši javnosti, ki običajno malo pozna tovrstne invalidnosti. Frekvence **Radia Celje** so: **90.6, 94.8, 95.1 in 95.9 MHz**.

**KNJIGE VABIJO
HIŠA KOT ANGEL
Borut Pogačnik**

Cankarjeva založba, strani 480, 44,99 eur

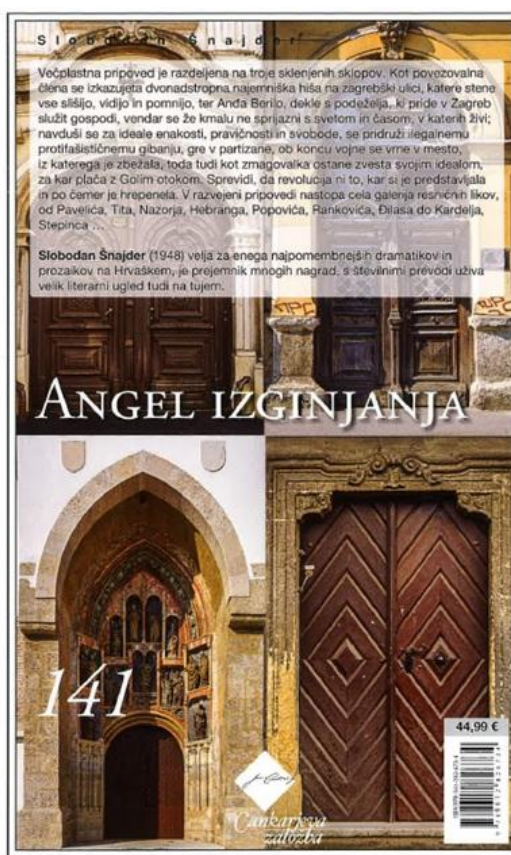

Foto: ZIFS

V nedeljo, 30. avgusta, je v Zagrebu umrl eden najpomembnejših hrvaških piscev in dramatikov tega in prejšnjega stoletja **Slobodan Šnajder**. Njegovo zadnje delo, ki izšlo koncem leta 2025 tudi pri Cankarjevi založbi, ima obetaven naslov – **Angel izginjanja**.

Gre za večplastno pripoved, ki je razdeljena na tri sklope medsebojno povezane z dvonadstropno najemniško hišo na zagrebški Ilici. Hiša ima spomin in podoživlja usode svojih stanovalcev, ki so nazorsko in praktično sila raznoliki.

Protagonistka dogodkov je dekle s podeželja **Anda Berilo**, ki meni, da bo kot služkinja uspela vznikniti v sloj zagrebške gospode, v sebi pa goji ideale enakosti, pravičnosti in svobode ter se navdušuje za protiustaško in protifašistično gibanje. Kljub temu, da je nekdaj zmagovalka, pa ostane zvesta svojim idealom, kar se je leta 1948 in naprej poplačalo z neprostoovoljnim bivanjem na Golem otoku. Kakor jo je frustrirala ena oblast, jo je podobno onemogočila tudi druga. Ostala pa so hrepenenja, ki jih pooseblja tudi stara hiša na Ilici, kjer se vrstijo raznoliki fašisti, komunisti, pa tudi romantiki in nejeverni ljubimci.

Šnajderjev stil in vsebinska povezanost z večstoletno zgodovino Hrvatov, kaže na različne preskoke in na novo koncipirane preseke zgodovine ter bivanjskosti, kar močno spominja na magični realizem. To knjigo, ki ima kar 480 strani skupaj z dodatki, je prevedla **Sonja Polanc**. S. Šnajder jo je pisal osem let. Lahko bi rekli, da je prav on poosebljena hiša na Ilici, ker je v njej poskušal tematizirati vse potlačenosti v hrvaški zgodovini, ki velikokrat temelji na legendah in manj na dejstvih, ki so krojile usodo desetisočih v vseh obdobjih totalitarnih režimov pa do danes.

Pisec se v knjigi sprašuje: »Kje je Anda? Pravijo, da je odrlela. O njej ne duha ne sluha. In mogoče ji tudi ni mar za nas. Ta je od zlomka.«

SVEŽE IZ TISKA – DOLORES CLAIBORNE
Inesa Grobler

Stephen King: Dolores Claiborne

Foto: Beletina

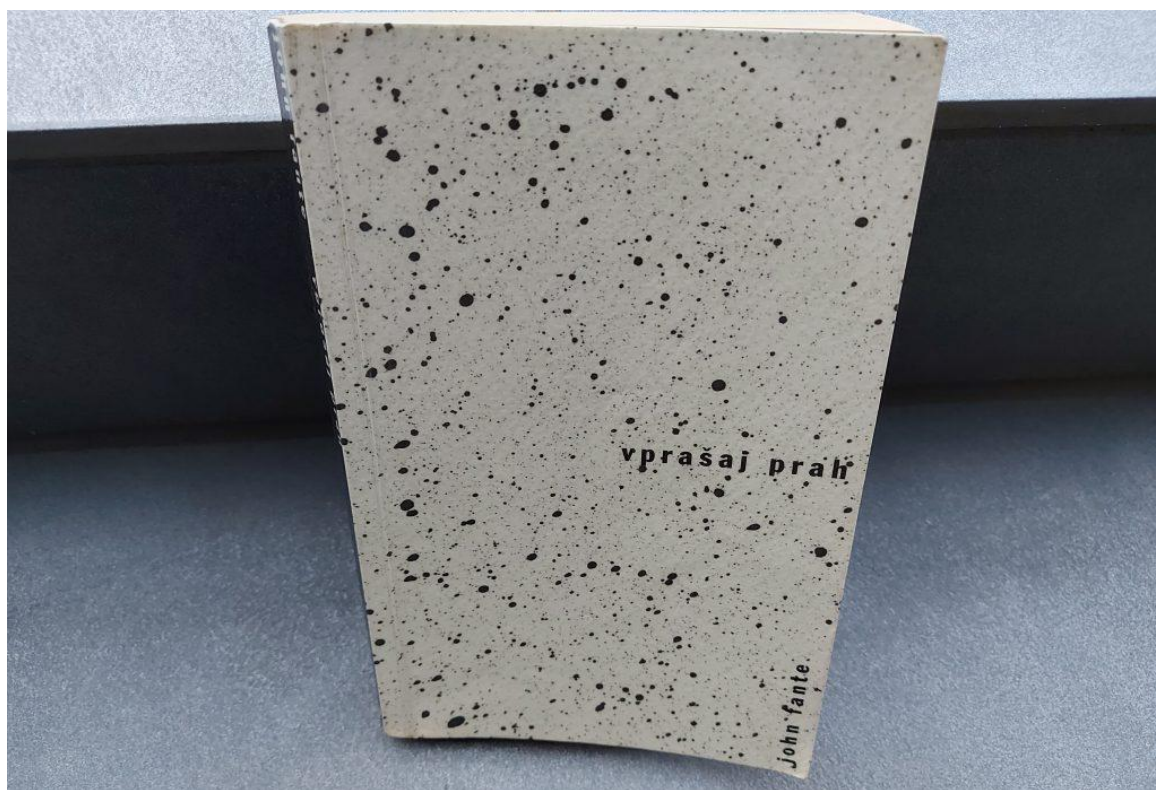
En sam monolog, ki posrka bralca. Zagovor in spoved hkrati.

Dolores Claiborne je **prvoosebna, diš jemajoča zgodba**, ki jo protagonistka pripoveduje nepretrgoma, v eni sapi, na zaslišanju na policijski postaji, kjer se znajde zaradi smrti svoje dolgoletne delodajalke, senilne in premožne **Vere Donovan**. Dolores je pod drobnogledom policije, ker je trideset let prej, ko so na majhnem (izmišljenem) otoku ob vzhodni obali ameriške zvezne države Maine opazovali popoln sončev mrk, v skrivnostnih okoliščinah umrl njen mož Joe.

Doloresina prepričljiva izpoved se **osredotoča na razpad zakona ter odstira nenavadno vez med ženskama**, ki ju združijo podobna življenjska usoda. Psihološko prodoren roman govori o tem, kako silovita je lahko ljubezen in kako grozljive so včasih njene posledice. Z Dolores Claiborne je King, ki sicer **stereotipno velja za žanrskega avtorja grozljivk**, dokazal, da je njegova pisava tudi čustveno pretanjena, liki kompleksni, kruta dejanja pa še kako realna. Slednje mu je uspelo z uporabo pogovornega jezika preproste ženske. Njena izpoved je tako slikovita, da ji povsem verjamemo in razumemo, kar se sprva zdi skrajno in nerazložljivo.

Stephen E. King (1947) je kulturni ameriški romanopisec in avtor kratkih zgodb, najbolj priljubljen pisatelj v **žanru grozljivk s 350 milijoni prodanih knjig po vsem svetu**, večino so jih **prenesli na filmska platna in televizijske ekrane**. Z neverjetno domišljijo in mojstrskim načinom napetega pripovedovanja opisuje domala vse plati človeških strahov in groze, s katerimi se v zapletenih in zahtevnih okoliščinah soočajo junaki z natančno psihološko izdelanimi značajskimi potezami. Kingove pripovedi z realističnimi detajli in prepričljivimi zgodbami pritegnejo bralčevo pozornost in ga posrkajo v globine, ki jih globoko zakopane v podzavest v sebi nosi vsak od nas.

KNJIGE VABIJO
IZGUBLJEN KAKOR PRAH V PESKU
Katarina Lukešević

KUD France Prešeren, strani 211, 19,20 eur

Foto: Katarina Lukešević

»Jaz sem pisatelj,« je dejal mladi **Arturo Bandini** iz Kolorada gospe Hargraves, lastnici hotela Alta Loma v Los Angelesu, ko je iskal poceni sobo v času Velike depresije leta 1930. Da bi še dodatno potrdil svoje besede, je izvlekel iz polnega kovčka izvod svoje edine objavljene kratke zgodbe **Malega psa, ki se smeje**, nad katero je bila, kot smo izvedeli kasneje, navdušena samo 14-letna gostja hotela.

Z vsako prebrano stranjo romana **Vprašaj prah** (izvirno Ask the Dust, 1939), ki je izšel pri založbi **KUD France Prešeren** leta 2004, smo manj naklonjeni glavnemu protagonistu dvajsetletnemu Bandiniju, saj je le ta predstavljen kot izredno arogantna, nezadovoljna, neodločna, nezrela, impulzivna in na trenutke tudi nora oseba, ki je sposobna cele dneve jesti samo pomaranče ali pa v trenutku zapraviti ves težko prisluženi denar. Ko se ti zasmili, ga na naslednji strani že pričneš takoj sovražiti.

Kot moški, dobrasrčna oseba in veliki pisatelj, kar večkrat omeni, da vse to troje tudi je, nenehno išče potrditve pri vseh ljudeh, ki ga pa ne vidijo in tudi ne cenijo dovolj. Zaradi svojih neuspehov in napak veliko pada. Ko pa mu uspe poleteti, pa kot ptičji mladič, ki poskuša leteti, ponovno hitro pade na tla. Zaradi vsega tega **praha**, ki je neviden, kot so **nevidne njegove objavljene zgodbe**, želi sebi, kot majhni in revni osebi dokazati, da je vredna oseba na tem svetu, in drugim, da je on veliki pisatelj.

Ali je Arturo sposoben ljubiti? S tem se srečamo, ko spozna natakario **Camillo Lopez**, do katere goji neke vrste ljubezen, predvsem pa sovraštvo. Ona ga sicer ne ljubi, saj je zaljubljena v svojega sodelavca Sammyja, ki pa jo prezira. To zgodbo o težkem življenju, nenehni obsedenosti z uspehom in (ne)ljubezni, je napisal ameriški pisatelj **John Fante** (1909-1983), za slovenski prevod pa je poskrbel **Tomislav Cej**.

Arturo Bandini je sicer **alter ego Fanteja**, ki je predstavljen v kar **štirih romanih**. Leta 2006 je bil po knjigi posnet tudi **istoimenski film** s Colinom Farrellom in Salmo Hayek.

KAKO JE DANES Z VOJNIMI INVALIDI PRI NAS?

Borut Pogačnik

Janez Podržaj

Foto: B.P. – ZIFS 2026

Trenutno je v svetu **neverjetno število vojn**, ki bodo pustile najhujše posledice z milijoni mrtvih in prav tako z milijoni ranjenih, ki bodo postali ali pa so že **težki vojni in vojaški invalidi**, kakor tudi **civilni invalidi vojn**. O posledicah vojn, smo se pogovarjali s predsednikom **Zveze društev vojnih invalidov Slovenije** Janezom Podržajem v oddaji **Odprta dlan** to sredo, **2. septembra 2026**.

Janez Podržaj je utrpel hude poškodbe med služenjem vojaškega roka v Brčkem v Bosni. Kot vodjo usposabljanja mladih novih vojakov šoferjev, ga je stisnilo med dva vojaška kamiona. Hotel je namreč zaustaviti kamion, ki ga mladi vojak ni obvladal in je situacija grozila, da bi bilo poškodovani še več oseb. Nogo so mu večkrat operirali in kljub prvi napovedi, da mu jo bodo amputirali, so mu jo vrhunski vojaški kirurgi, uspeli rešiti. Danes je sicer **invalid**, vendar lahko vozi in se tudi giblje s pomočjo opore, saj je imel še vrsto operativnih posegov v zadnjih nekaj letih.

Opozoril je, kako **nesmiselne so vse vojne**, ki jih bolj ali manj prirejajo trgovci s smrtjo – orožjem. To je potrdil tudi klic poslušalke, ki se je nanašal na nedavno novico v medijih, da je Elon Musk odobril uporabo svojih 11.000 satelitov za doseganje civilnih in vojaških ciljev v Rusiji, kar se do sedaj ni dogajalo, ampak je pomagal ukrajinskim enotam. Poslušalka je spomnila, da je pred leti Elon Musk obljubljal, kako so in bodo njegovi sateliti prispevali k večji humanizaciji na Zemlji.

Sicer pa je bil Janez Podržaj **kritičen tudi do sedanjega položaja vojaških vojnih invalidov v naši državi** in je med drugim povedal.: »Na žalost ugotavljamo, da z odmikom časa od vojne, postajamo za državo vse manj zanimivi in se nas čedalje bolj obravnava kot nadlogo. Še hujše pa je, da je tudi slovenska javnost v pretežni meri zavedena s tem, kako je za invalide vse lepo poskrbljeno, kar sploh ne drži. Tudi odnos med posameznimi kategorijami invalidov ni pristen. Vsaka skupina si predstavlja da so prav oni najbolj invalidi najbolj potrebni pomoči in na tak način tudi uveljavlja svoje zahteve.

Države z daljšo zakonodajno tradicijo varstva vojnih invalidov kot svojim braniteljem zagotavljajo tudi različne oblike funkcionalne pomoči. Kot invalidi in branitelji svoje domovine so deležni posebne pozornosti, ne glede v katerem času in politični opciji so jo branili. Izhajamo iz dejstva, da država nosi odgovornost za poškodbe ljudi v zvezi z vojnimi

oziroma vojaškimi dogodki. Zaščita vojnih invalidov zato ne sme biti mišljena kot socialna pomoč, temveč kot odškodnina za izgubljeno zdravje in tudi kot narodno priznanje.

Položaj vojnih invalidov se tudi v zaostrenih razmerah ne bi smel slabšati. To je eden od temeljnih ciljev dejavnosti vojnih invalidov v tem času.«

Zanimivi oddaji lahko prisluhnete v arhivu Radia Zeleni val: <https://soundcloud.com/radiozelenival/tracks>

EVROPSKI POSLANCI POZDRAVLJAJO ZAGON SLOVENIJE

Razstava o demenci

Foto: Štefka Zlobec

Ob nedavnem obisku **Štefke Zlobec**, predsednice **Spominčica – Alzheimer Slovenija** v Bruslju, so evropski poslanci toplo pozdravili prizadevanja Slovenije pri **doseganju rezultatov in ozaveščanju vseh javnosti o demencah**, ki dosegajo že pravi razsežnosti.

Poslanci podpirajo, da se **demenci na ravni EU nameni prednostna obravnava**. Da pa ne bo ostalo pri besedah, bomo v prihodnjih številkah Sporočevalca, temu namenili še posebno pozornost.

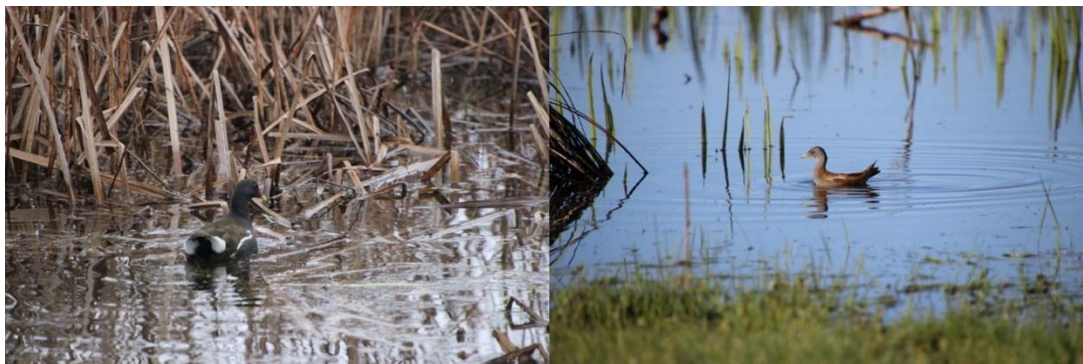
OPAZUJMO PTICE

Jože Primožič

Če ste gledali simpatični **slovenski film Pod njenim oknom**, se morda spomnite zadnjega prizora ob Cerkniškem jezeru, ko Zlatko Šugman pravi »**Pa še tukalice nismo videli**«. Sem dolgo mislil, da je to šala o eni neobstoječi ptici. Jok. Tukalica obstaja, pa še več vrst jih je. Zlatko Šugman verjetno govori o zelenonogi ali po hrvaško mlakuši, ki živi na Cerkniškem jezeru, tule na Krku, na Jezeru Njivice, pa gnezdi tudi grahasta.

Zelenonoga tukalica (*Gallinula chloropus*) je svoje ime dobila po zelenih nogah. Opazimo jo, če se tiho približamo obrežnemu grmovju in drevju, saj se sicer pogosto hitro umakne in skriva med rastlinje. Ko se umika, nekoliko trza z

repom in takrat lahko opazimo zanjo značilno belino pod repom. Preko celega leta jo srečamo na mokriščih in jezerih, ob obraslih bregovih rek in drugod.

Ptici ujeti v fotografski objektiv Jožeta

Foto: Jože Primožič

Grahasta tukalica (Porzana porzana) je plaha ptica, ki jo v gnezditvenem času težko opazimo, a precej lažje slišimo. Na območju, kjer gnezdi, lahko predvsem v mraku in ponoči slišimo njeno pesem, ki je slišna tudi več kot kilometer daleč. Njeno petje radi primerjajo z zvokom kapljanja vode v na pol prazen sod.

PRIJETNO AVGUSTOVSKO DRUŽENJE OB KAVI

Katarina Lukešević

Druženje v Muretincih

Foto: A.P. – ZIFS 2026

V senci ob kavi se je dopoldansko družila skupina uporabnikov posebnega socialnega programa **Veriga psihosocialne oskrbe in druženja v Muretincih**, katerega tam izvajata kar dva izvajalca na terenu, in sicer Anton in Slava. Zaradi vročine so se umaknili v senco, kjer je **potekalo druženje še naprej ob kavi**. Z vsakim požirkom se je klepet le še bolj razživel.

Sporočevalca izdaja Združenje invalidov – Forum Slovenije, Linhartova 3, p.p. 3534, 1116 Ljubljana

Glavni in odgovorni urednik: Borut S. Pogačnik

Tajnica uredništva: Katarina Lukešević

Telefon: 041/381-679; e-naslov: info@zifs.si

Mednarodna standardna serijska številka: ISSN 2630 – 3639

Z odločbo Ministrstva za kulturo z dne 16.12.2020 je elektronski medij »Sporočevalec« v razvidu medijev pod zaporedno številko 2378.

Uredniški odbor sestavljajo: Borut Sever (FIHO), Luka Pavlin (ZDSSS), Boris Horvat Tihi (ZDGNŠ), Anja Pišlar (Zveza Sožitje), Edvard Rednak (ZMS), Drago Perko (Zveza ŠIS – SPK), Staša Pust (Zveza Sonček so.p.), Niko Kostjukovskij (predstavniki bralcev)

Izhajanje revije podpira Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij in Ministrstvo za kulturo.